

Üretim ekonomisinden bölüşüm ekonomisine...

2006-03-22 16:00:40

Bir ekonomide bireyler hep birlikte bir pasta yapıp onu paylaşırlar. Yaratılan pasta ne kadar büyük olursa ülkenin refahı o kadar fazla olur. Her birey kendisinin pastadan aldığı payı büyütmeğe çalışır. Bir ekonomide bireylerin pastadan aldıkları payı arttırmanın iki yolu vardır: Üretkenliklerini arttırmak ve hükümetlere baskı yapıp kaynakların kendi cebine doğru yönlendirilmesini sağlamak.

Birinci yöntem bir bütün olarak pastayı da büyüteceği için arzulanan bir durumdur. İkincisi ise bazı durumlarda mazur görülebilecek bir politika olsa da çok kolay alışkanlık haline gelme riski vardır. Çünkü hükümetler, kapılarında kendilerinden ulufe bekleyen insanlar grubu görmekten hoşlanırlar. Hatta bunun karşılığında maddi ve manevi karşılıklar elde ederler. Para vergi verenlerin cebinden çıktığı için dağıttıkları ulufenin sonuçları ile ilgilenmezler. Rant bekleyenler ise üretkenliği arttırmanın çok meşakkatli ve riskli bir süreç olduğunu bildikleri için kaynaklarını üretken faaliyetlere değil, rant arama faaliyetlerine aktarmayı tercih ederler. Türkiye gibi devletin ekonomiye yoğun biçimde müdahale ettiği ülkelerde ekonomik refahın önündeki en önemli engellerden biri işadamlarının enerjilerini üretkenliği arttırmaya değil, rant aramaya aktarmalarıdır.

Türkiye’de tekstil sektörü uzun zamandır, özellikle Uzakdoğu ülkelerinin rekabetinden ve aşırı değerli YTL’den yakınmaktaydı. Aslında bu tekstil sektörü için beklenmeyen bir olay değildi. 1980’li yıllarda başlayan dışa açılma ile bir patlama yaşayan sektör son yıllarda dünya pazarlarında özellikle Uzakdoğulu rakipleri ile başedemeyeceğini farketmişti. Bu yüzden uzun süredir ‘marka yaratmak’, ‘yurtdışında yatırım imkanları’, ‘yeni teknolojilerin uygulamaya konması’ gibi önlemleri kendi içlerinde tartışmaktaydılar. Bazıları bunu başardı. Başaramayanlar soluğu devlet kapısında aldılar. Uzun bir ağlama sürecinden sonra KDV indirimi gibi bazı tavizler koparmayı başardılar.

Verilen tavizlerin tekstil sektörünün uluslararası rekabet gücünü nasıl etkileyeceğini göreceğiz (ben pek önemli bir etkisi olacağını zannetmiyorum) ama genel olarak ekonominin tamamına olumsuz bir etkisi olduğu söylenebilir. Çünkü tekstilcilerin bir şeyler kopardığını gören turizmciler, talepleriyle birlikte devlet kapısını çaldılar. Diğer bazı sektörlerin de sırada olduğu söyleniyor. Yani rant arama virüsü hızla yayılıyor. Nerde durur bilinmez. Ama bir yerde duracağı kesin. Her sektör kendisine aktarılan kaynağın başkasından alındığını, başkalarına aktarılan kaynağın da sonuçta kendi cebinden çıktığını görecek.

Biz Türkiye’de bu filmi yıllarca izledik. İşadamları bir işe girişmek için önce devlete gittiler. Bedavadan krediler aldılar. Mal üretmeye başladılar yine devlete gittiler ‘bizim üreteceğimiz malın ithalatını yasakla dediler’. Sonra gördük ki Sovyetler Birliği gibi Türkiye’nin elinde dünya pazarlarında hem fiyatlarıyla hem kalitesiyle hiçbir rekabet gücü olmayan hantal bir sanayi yapısı oluşmuş. Her ne kadar çok yakınsalar da işadamları kabul etmelidirler ki, Türkiye ancak dış rekabete açıldıktan sonra bu sanayi kendisini daha verimli hale çevirmeyi başarabildi. Bu yüzden, devlet kapısından dağıtılan ulufelerle tekstil sektörünü ya da bir başka sektörü kurtarmak mümkün değildir. Aksine dağıtılan ulufeler hem tekstil sektörüne hem de diğer sektörlerle yanlış sinyaller göndereceği için hem tekstil sektörünü hem de ekonominin tamamını olumsuz bile etkileyebilir.